

Reactie Jeugdwet: eigen kracht/ eigen regie/ samenredzaamheid

De concept-Jeugdwet is een stap vooruit om de burger meer te betrekken bij de vormgeving van de zorg voor jeugd. Tegelijkertijd kan de wet met een eenvoudige aanscherping nog een veel grotere stap zetten als het gaat om de zeggenschap en regie van de burger over zijn eigen leven zoals ook tot uitdrukking gebracht in de motie van de Tweede Kamer aangenomen op 5 juli 2012 met nummer 228 (31839) waarin gevraagd wordt om de principes van Eigen Kracht een betere plek te geven in de nieuwe jeugdwet.

Al eerder, op 3 juli 2008 nam de TK een motie aan #157 (29815) om de Eigen Kracht-conferentie vroegtijdig in te zetten om zwaardere gezinsproblematiek te voorkomen. Gevraagd werd om opname als onderdeel van het hulpaanbod in het kader van de vorming van Centra voor Jeugd en Gezin,

En in de 'UNCRC concluding observations (CRC/C/NLD/CO/3, 30 Januari 2009) beveelt de Commissie Nederland aan 'community based' programma's in te voeren gericht op een actieve rol van de 'extended family' zoals conferentie modellen (aanbeveling 40).

Bovendien sluit dit aan bij het amendement Voordewind c.s. (32015, nr. 41) zoals door de TK aangenomen in 2011 en dat in de Eerste Kamer in oktober 2012 aan de orde is.

Zelfbeschikking via eigen kracht en eigen regie

Iedere recht op autonomie, op zelfbeschikking, is verankerd in onze grondwet en in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Dit recht komt in de knel wanneer er gevaar of schade ontstaat voor de persoon zelf of voor zijn omgeving, en dus ook wanneer kinderen hier schade van ondervinden. Een overheid die dan antwoorden heeft die het recht op autonomie zo min mogelijk aantast, neemt de grondrechten serieus.

In de jeugdzorg is daar met succes invulling aan gegeven via Eigen Kracht-conferenties. In een Eigen Kracht-conferentie wordt een gezin ondersteund om met eigen familie en sociale omgeving tot een plan te komen. Eigen Kracht-conferenties hebben, zowel bij vrijwillige jeugdhulp als bij jeugdzorg in gedwongen kader, reeds duizenden gezinnen geholpen om invulling te geven aan hun recht op zelfbeschikking.

De effecten van Eigen Kracht-conferenties zijn breed onderzocht. Daaruit blijkt dat het inzetten van Eigen Kracht-conferenties leidt tot duurzamere oplossingen voor gezin en kind, een mindere afhankelijkheid van de professionele hulpverlening en stevige besparingen per gezin (voor een onderzoeksoverzicht, zie <http://www.eigenkracht.nl/inhoud/onderzoeksresultaten>).

De werkzame principes van een Eigen Kracht-conferentie zijn:

- *De kring vergroten*: het samenbrengen van familie met sociale omgeving en hen als eerste aanspreken op hun sociale kapitaal;
- *Ruimte*: voor zelfbeschikking is ruimte en tijd nodig, respect voor de inbreng van alle leden van de familie; externe bemoeienis die de regie uit handen neemt is contraproductief;

- *Het systeem heeft (bijna altijd) eigen oplossingen:* de familie met sociale omgeving is het best op de hoogte van hoe het eigen familiesysteem werkt en weet het best welke oplossingen in het systeem werken;
- *Regie hoort bij verantwoordelijkheid:* als een familie de regie heeft, zelf het probleem definieert en met de sociale omgeving tot een plan komt, pakt de familie ook de verantwoordelijkheid;
- *Professionele waardetoevoeging:* de professionals hebben een rol om (1) kaders te stellen als er zorgen zijn over de veiligheid, (2) kennis te leveren over mogelijke ondersteuning, (3) niets over te nemen, maar vraaggestuurd aan te sluiten bij alles wat de familie en omgeving zelf kan oplossen;
- *Het activeren van veerkracht in de samenleving:* de hernieuwing van de professionele taak is ook het loslaten van controle en beheersing en inzetten op het mobiliseren van en vertrouwen op het sociale kapitaal van het eigen netwerk van burgers.

Plek geven aan het plan van de familiegroep in de Jeugdwet

Op dit moment wordt in verschillende artikelen gerefereerd aan een plan of hulpverleningsplan dat (al dan niet) met instemming van de familie is opgesteld. Zoals het nu in de concept-wet is geformuleerd is veelal de professionele hulpverlening leidend in de totstandkoming van de doelen van het plan en de invulling van het plan en (indien instemming is voorgeschreven), tekent de familie voor akkoord. Om bovenstaande werkzame principes een plek te geven en een veel grotere stap te zetten in de Jeugdwet, is het verstandig het familieplan een duidelijker plek te geven. Wij stellen voor dit te doen door:

- In artikel 1. de definities op te nemen:
 - Familiegroepsplan: een plan dat op basis van zorgen is gemaakt en geaccepteerd door de ouders, jeugdigen en mensen die zich met hen verbonden weten, zo nodig op basis van vooraf gestelde kaders indien dat wettelijk vereist wordt
 - Hulpverleningsplan: een plan aansluitend op de oplossingen zoals verwoord in het familiegroepsplan waarin de gevraagde professionele hulpverlening wordt weergegeven én de wijze waarop deze wordt geleverd
- In artikel 2.5.4 het gemeentelijk plan ook invulling te laten geven aan de plek van het familiegroepsplan; In het plan wordt in ieder geval aangegeven:
 - Op welke wijze families bij een hulpvraag zo vroeg mogelijk de ruimte krijgen voor en ondersteund worden bij het komen tot een familiegroepsplan

Verder ligt het voor de hand om van zowel gecertificeerde instellingen als aanbieders van jeugdhulp te verwachten dat zij werken op basis van het familiegroepsplan en hulpverleningsplan. Nu lijkt dit in de wet soms wel en niet aan de orde, daarvoor zijn de volgende aan wijzigingen/aanvullingen noodzakelijk:

- In artikel 4.1.2. is hulpverleningsplan niet benoemd; beter toevoegen aan 4.1.2.1: vervat in een hulpverleningsplan

- In artikel 4.2.2.1 staat 'plan'; beter: hulpverleningsplan
- In artikel 5.1. toevoegen: , op basis van een familiegroepsplan
- In artikel 6.1.4. staat 'jeugdhulpverleningsplan'; beter: hulpverleningsplan
- In artikel 6.1.5. staat 'jeugdhulpverleningsplan'; beter: hulpverleningsplan

Over de Eigen Kracht Centrale

De missie van de Eigen Kracht *Centrale* is een beweging te zijn die de ongelijkwaardigheid tussen burgers en instituties in het maken en besluiten over hulpverlening opheft door de burgers in de gelegenheid te stellen om eerst samen met familie en sociaal netwerk een plan te maken. Waar dit niet vanzelf lukt faciliteert de Eigen Kracht *Centrale* burgers met het besluitvormingsmodel Eigen Kracht-conferentie bij het realiseren en behoud van zeggenschap en regie.

Deze visie vraagt om:

- Een verschuiving van verzorgingsstaat naar participatiestaat
- Bescherming van burgers tegen inbreukmakende interventies van de overheid en hulpverlening
- Meer plek voor samenredzaamheid en herstel van verhoudingen
- Een inclusieve samenleving
- Besluitvorming en regie in eigen kring

De Eigen Kracht *Centrale* brengt dit in praktijk ook in situaties waarin er zorgen zijn over welzijn en veiligheid. Denk daarbij aan veiligheid van kinderen en de grenzen die de wet op de jeugdzorg daarvoor stelt, de veiligheid van de omgeving als het gaat om overlast of wangedrag in een buurt, maar ook wanbetaling en een dreiging van huisuitzetting, of de wet BOPZ als er sprake is van bescherming van een persoon tegen zichzelf of ter bescherming van zijn omgeving. De Eigen Kracht *Centrale* leidt onafhankelijke community coördinatoren op die gezinnen bijstaan in het organiseren van een Eigen Kracht-conferentie. De onafhankelijkheid is noodzakelijk om het eigenaarschap van zowel het probleem als van de oplossing bij de burger te laten. Onafhankelijkheid drukt zich uit in het ontbreken van enig belang bij de uitkomst van het plan en het ontbreken van bemoeienis met de inhoud ervan.

De Eigen Kracht *Centrale* stimuleert overheid, organisaties, opleidingen en uitvoerders om op een hernieuwde wijze met besluitvorming inzake hulp en zorg aan burgers om te gaan en het eigenaarschap zo veel als mogelijk is bij hen te laten.

Meer informatie: www.eigen-kracht.nl .

Eigen Kracht *Centrale*

Postbus 753, 8000 AT Zwolle038- 422 25 26

twitter: @eigenkracht